
Інформація та документація.
Бібліографічне посилання.
ДСТУ 8302:2015

Симоненко Ніна Лаврентіївна,
головний бібліотекар відділу каталогізування

ДСТУ 8302:2015.

Інформація та документація. Бібліографічне посилання

Стандарт установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання на опубліковані та неопубліковані документи – друковані, електронні, архівні – на будь-яких носіях інформації.

ДСТУ 8302:2015.

Інформація та документація. Бібліографічне посилання

Бібліографічні посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ. Посилання наводять у формі бібліографічного запису, який має бути достатнім для їхньої загальної характеристики, ідентифікування та пошуку.

Для оформлення БП додатково використовуються наступні стандарти:

- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила
- ДСТУ ГОСТ 7.80:2007. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила
- ДСТУ 6095:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікацій
- ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами
- ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила
- ГОСТ 7.12-93. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила

Бібліографічні посилання розрізняють:

- за складом елементів бібліографічного запису:
-

- **повні**, що містить усі обов'язкові елементи опису;

- **короткі**, що містить частину обов'язкових елементів.

Бібліографічні посилання розрізняють:

- за місцем розташування у документі:
-

- **внутрішньотекстові** посилання розташовують в основному тексті та застосовують, коли значна частина посилань введена в основний текст і виноска потрібна по ходу читання;
- **підрядкові** посилання у повній або короткій формі застосовують, якщо безпосередньо в тексті документа його розмістити неможливо або небажано;
- **позатекстові** посилання застосовують переважно у разі багаторазових посилань на ті самі документи, для уникнення їх дублювання.

Бібліографічні посилання розрізняють:

- за повторністю наведення посилань на один і той же об'єкт:

 - **первинні** (бібліографічні відомості про твір наведено вперше);
 - **повторні** (твір згадується декілька разів, відомості про нього наводять у скороченій формі за умови, що всі потрібні для ідентифікування та пошуку цього документа бібліографічні відомості зазначено у первинному посиланні на нього).

Бібліографічні посилання розрізняють:

- за вмістом бібліографічних записів:
-

- **комплексні.** Бувають внутрішньотекстовими, підрядковими, позатекстовими та можуть містити первинні та повторні посилання. Відокремлюються одне від одного крапкою з комою.

Бібліографічні посилання подаються з урахуванням певних особливостей:

- у заголовку бібліографічного запису подають відомості про авторів, не повторюючи їх у відомостях про відповідальність;
- після назви не слід зазначати загальне позначення матеріалу («Текст», «Електронний ресурс», «Карти», «Ноти», «Шрифт Брайля» тощо);
- відомості, запозичені не з титульної сторінки документа, дозволено не брати у квадратні дужки;
- зони бібліографічного опису у бібліографічному посиланні рекомендовано розділяти знаком «крапка», замість «крапка й тире»;

Бібліографічні посилання подаються з урахуванням певних особливостей:

- в аналітичному бібліографічному описі розділовий знак «//» (дві наскісні риски) можна замінювати крапкою, а назву документа виділяти шрифтом (наприклад, курсивом);
- у вихідних даних дозволено не подавати назву видавництва чи ім'я видавця;
- у складі відомостей про фізичну характеристику документа можна зазначати його загальний обсяг або номер сторінки, на якій подано об'єкт посилання;
- дозволено не наводити відомості про серію та Міжнародний стандартний номер (ISBN, ISMN, ISSN).

Бібліографічні посилання на електронні ресурси

Відповідно до п. 7.4 стандарту «Бібліографічне посилання складають як на електронні ресурси у цілому (електронні документи, бази даних, портали чи сайти, веб-сторінки, форуми тощо), так і на їхні складники (розділи та частини електронних документів, порталів чи сайтів; публікації в електронних серіальних документах, повідомлення на форумах тощо) згідно з загальними правилами (відповідно до розділів 4-6) та з урахуванням зазначених далі особливостей».

Бібліографічні посилання на електронні ресурси подаються з урахуванням певних особливостей:

- після відомостей про відповідальність дозволено не подавати відомості про вид електронних даних чи програм: <Електронні текстові дані>, <Електронні графічні дані>, <Електронний журнал> тощо
- у підрядковому бібліографічному посиланні на електронний ресурс віддаленого доступу за наявності в тексті бібліографічних відомостей, що його ідентифікують, дозволено зазначати лише електронну адресу, використовуючи замість слів «Режим доступу» аббревіатуру «URL» або URI»
- після електронної адреси у круглих дужках подають відомості про дату звернення до ЕР віддаленого доступу: число, місяць і рік.
- Для запобігання помилок у наведенні електронної адреси рекомендовано подавати її в один рядок.

Особливості складання бібліографічного посилання на архівний документ

Бібліографічне посилання на архівний документ може містити наступні елементи:

- заголовок бібліографічного запису (ім'я автора);
- основну назву документа;
- відомості, що належать до назви;
- відомості про відповідальність;
- пошукові дані архівного документа;
- примітки.

Особливості складання бібліографічного посилання на архівний документ

Пошукові дані архівного документа містять відомості про:

- назву архіву;
- номер архівного фонду;
- номер опису;
- номер справи (одиниці зберігання) за описом;
- місцезнаходження об'єкта посилання (кількість аркушів загалом чи аркуш, на якому подано об'єкт посилання).

Назву архіву подають у вигляді аббревіатури чи скорочення, які прийнято в архівній галузі, та наводять їх розшифрування у списку скорочень.

Бібліографічні списки	Підрядкові бібліографічні посилання
Опис книги одного автора, двох, трьох, чотирьох та більше авторів	
<p>Березняк М. В. Математика : посіб. для підгот. до держ. підсум. атестації : розв'язки + чернетки, довід. матеріал : 9 кл. / М. В. Березняк. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. — 64 с.</p>	<p>Березняк М. В. Математика : посіб. для підгот. до держ. підсум. атестації : розв'язки + чернетки, довід. матеріал : 9 кл. Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. 64 с.</p>
<p>Гільберг Т. Г. Робочий зошит з географії : 8 кл. / Т. Г. Гільберг, В. В. Сovenко. — Київ : Орion, 2019. — 79 с. : іл., табл., карти.</p>	<p>Гільберг Т. Г., Сovenко В. В. Робочий зошит з географії : 8 кл. Київ : Орion, 2019. 79 с.</p>
<p>Морзе Н. Робочий зошит з інформатики : 6 кл. : навч. посіб. / Н. Морзе, О. Барна, В. Вембер. — Київ : Орion, 2019. — 64 с. : іл., табл.</p>	<p>Морзе Н., Барна О. , Вембер В. Робочий зошит з інформатики : 6 кл. : навч. посіб. Київ : Орion, 2019. 64 с.</p>
<p>Навчання українського мовлення у групах дітей старшого дошкільного віку / В. А. Трунова [та ін.] ; обкл. Т. В. Куц. — Київ : Генеза, 2014. — 184 с. — (Настільна книжка вихователя).</p>	<p>Навчання українського мовлення у групах дітей старшого дошкільного віку / В. А. Трунова та ін. Київ : Генеза, 2014. 184 с.</p>
<p>Професійна компетентність бібліотекаря дитячої бібліотеки : програма та методика соціолог. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Н. М. Школа, О. Б. Петренко. — Київ, 2016. — 8 с.</p>	<p>Професійна компетентність бібліотекаря дитячої бібліотеки : програма та методика соціолог. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Н. М. Школа, О. Б. Петренко. Київ, 2016. 8 с.</p>
<p>Шевчук В. Світ, розглянений по частинах / В. Шевчук // Мудрість передвічна. — Київ, 2019. — С. 19-64.</p>	<p>Шевчук В. Світ, розглянений по частинах. Мудрість передвічна. Київ, 2019. С. 19-64.</p>
Опис книги під назвою	
<p>Професійна компетентність бібліотекаря дитячої бібліотеки : програма та методика соціолог. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Н. М. Школа, О. Б. Петренко. — Київ, 2016. — 8 с.</p>	<p>Професійна компетентність бібліотекаря дитячої бібліотеки : програма та методика соціолог. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Н. М. Школа, О. Б. Петренко. Київ, 2016. 8 с.</p>

Бібліографічні списки	Підрядкові бібліографічні посилання
Аналітичний опис	
Шевчук В. Світ, розглянений по частинах / В. Шевчук // Мудрість передвічна. — Київ, 2019. — С. 19-64.	Шевчук В. Світ, розглянений по частинах. Мудрість передвічна. Київ, 2019. С. 19-64.
Опис окремого тому багатотомного видання	
Цой Т. Мені байдуже, що люди скажуть. Ч. 1 / Цой, Тетяна. — Київ : Білка, 2019. — 207, [1] с. : іл.	Цой Т. Мені байдуже, що люди скажуть. Ч. 1. Київ : Білка, 2019. 207 с.
Законодавчі документи	
Україна. Президент (2019- ; В. О. Зеленський). Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму : указ Президента України, 18 серп. 2020 р. // Голос України. — 2020. — 22 серп. — С. 4.	Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму : указ Президента України, 18 серп. 2020 р. Голос України. 2020. 22 серп. С. 4.
Електронні ресурси	
Наш Львів [Електронний ресурс] = Lwow = Lemberg = Leopoldis : [фільм з субтитрами]. — 4 ТВ. — Київ : Студія «Талан» : СТ «Укрмюзік», 2007. — 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium 324 MHz ; 256 Mb RAM ; 128 Mb Video ; від 4-х до 56-х DVD-ROM ; Windows 98/ME/Ш>/2000. — Назва з контейнера.	Наш Львів [Електронний ресурс] : [фільм з субтитрами]. 4 ТВ. Київ : Студія «Талан» : СТ «Укрмюзік», 2007. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM).
Полякова Ю. Співпраця бібліографів з видавництвами, авторами [Електронний ресурс] / Ю. Полякова // Бібліотечний вісник. — 2020. — № 3. — С. 39-41. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2020_3_10 .	Полякова Ю. Співпраця бібліографів з видавництвами, авторами. Бібліотечний вісник. 2020. № 3. С. 39-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2020_3_10 (дата звернення: 15.05.2020). <i>Якщо в тексті наводиться назва сайту, то можна подати коротку форму:</i> URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2020_3_10 (дата звернення: 15.05.2020).

Бібліографічні списки	Підрядкові бібліографічні посилання
Електронні ресурси	
<p>Бібліотечному фахівцю [Електронний ресурс] : сайт «Бібліотекар України» / від. наук. аналізу та розвитку бібл. справи Державного закладу «Національна парламентська бібліотека України». — Режим доступу: http://www.example.com/ (дата звернення: 17.05.10). — Назва з екрана.</p>	<p>Бібліотечному фахівцю : сайт «Бібліотекар України». URL: http://www.example.com/ (дата звернення: 17.05.10). <i>Якщо в тексті наводиться назва сайту, то можна подати коротку форму:</i> URL: http://www.example.com/ (дата звернення: 15.01.2017).</p>
Аудіозаписи	
<p>Океан Ельзи, група. Суперсиметрія [Звукозапис]. — Київ : Lavina music, 2003. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).</p>	<p>Океан Ельзи, група. Суперсиметрія. Київ : Lavina music, 2003. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).</p>
Архівні документи	
<p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). — Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Арк. 45-49 ; Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3.</p>	<p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Арк. 45-49. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3. <i>Внутрішньотекстове посилання:</i> ЦДАВО України. Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Арк. 45-49. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p>
Рецензії	
<p>Беркут В. Про паркур і силу дружби : модна читанка / В. Беркут // Однокласник. — 2019. — № 11. — С. 25. — Рец. на кн.: Нікуліна А. Згряя / А. Нікуліна. — Харків : Віват, 2018. — 320 с.</p>	<p>Беркут В. Про паркур і силу дружби : модна читанка / В. Беркут. Однокласник. 2019. № 11. С. 25. Рец. на кн.: Нікуліна А. Згряя Харків : Віват, 2018. 320 с.</p>

Список використаних джерел:

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT). — Вид. офіц. — [Чинний від 2007–07–01]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2007. — 47 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. — Вид. офіц. — [Чинний від 2016–07–01]. — Київ : УкрНДНЦ, 2017. — IV, 16 с. — (Національний стандарт України).
3. ДСТУ 4331:2004. Правила описування архівних документів (ISAD (G):1999, NEQ) / розроб. Н. Христова [та ін.]. — Офіц. вид. — Чинний від 01.07.2005. — Київ : Держспоживстандарт України, 2005. — IV, 16 с. — (Національний стандарт України)
4. Бібліографічний опис електронних ресурсів : метод. рек. / Держ. наук. установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». — Київ : Книжкова палата України, 2007. — 40 с.
5. Добко Т. Бібліографічний опис електронних ресурсів віддаленого доступу та соціальних сервісів Веб 2.0 [Електронний ресурс] / Т. Добко, І. Антоненко, Н. Мойсеєнко // Бібліотечний вісник. — 2014. — № 4. — С. 12-21. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2014_4_5.
6. Женченко М. Бібліографічний опис електронних ресурсів: загальні вимоги [Електронний ресурс] / М. Женченко // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 4. — С. 15-18. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2011_4_5.
7. Збанацька О. М. Аналітико-синтетична переробка інформації. Макроаналітичне згортання інформації. Бібліографічний опис документів. Анотування документів : навч. посіб. / Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв ; О. М. Збанацька. — Київ : [б. в.] 2014. — 266 с.
8. Тур О. М. Мовні помилки в ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [Електронний ресурс] / О. М. Тур // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2016. — № 4. — С. 51-55. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2016_4_9.

Дякую за увагу!